

BIZÁNC MŰVÉSZETE

V – XVI. század

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Történelmi háttér

Európa leggazdagabb és legszervezettebb állama. Konstantinápoly székhellyel a birodalom magába foglalta a Balkán-félszigetet, Kis-Ázsiát, Szíriát, Palesztinát és Egyiptomot. Fénykorát Justinianus császár uralkodásának idején (527-565) élte. Fokozatosan kialakult a bizánci hűbéri társadalom. 1204-1261. között átvonuló keresztések rombolják. 1453-ban a török elfoglalja konstantinápolyt.

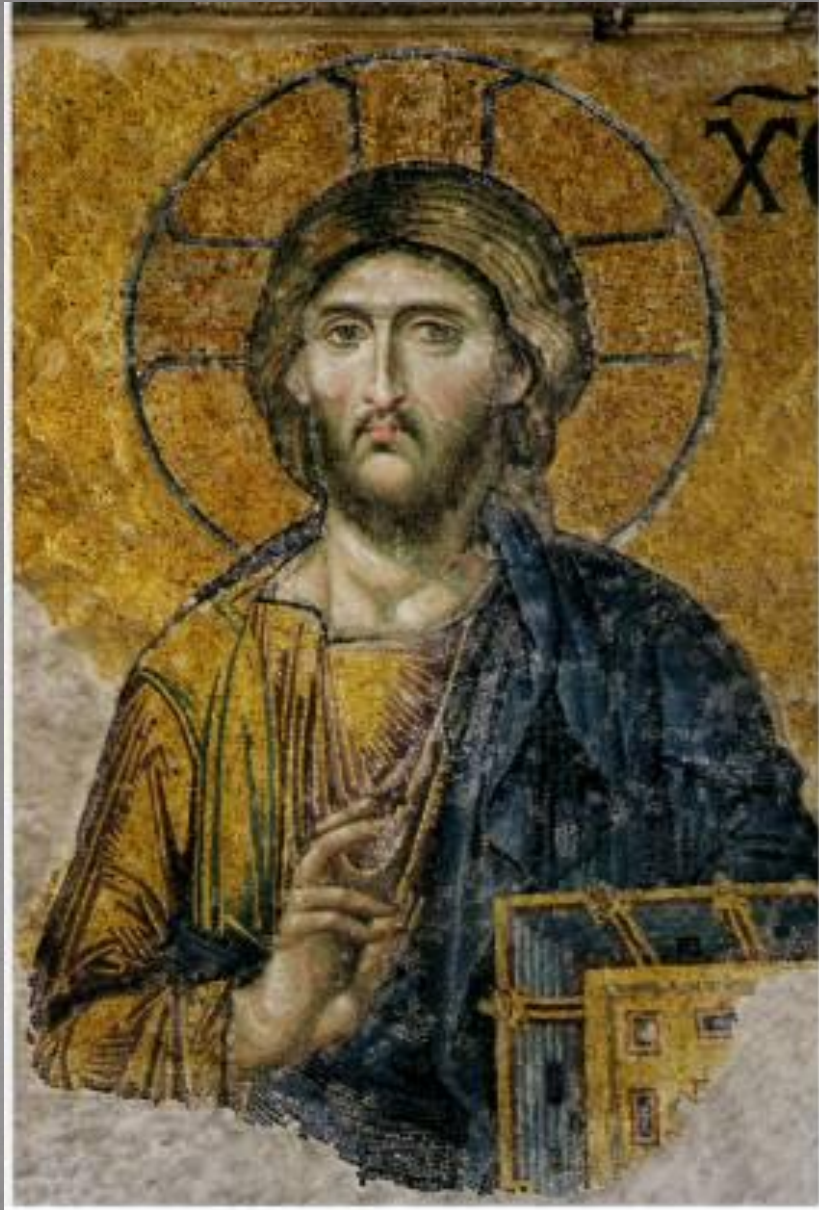
Hagia Sophia

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Egyháztörténeti háttér

A bizánci császár egyben a keleti kereszténységnek, az ún. görögkeleti, vagy ortodox egyháznak is a feje volt. A bizánci pápa-császszárok kettős hatalma az ókori Kelet zsarnokaihoz vált hasonlónvá.

Képrombolók időszaka

VII. Században a kép –
ikon = képmás
lényegének felfogásbeli
különbségét tükrözi. A
képrombolók és
képtisztelők közötti
folyt vallás-politikai
viták és háborúságok
időszaka.

Jesus Hagia

Építészet

Templom és kolostorépítés: Kezdetben a hosszahajós egyapszisos bazilikás, empóras – mellékahajók feletti árkádos, karzatos rész – jellemzi, majd a görög kereszt alapú, centrális, főként kilencosztású alaprajzzal épült jellegzetes tömegű épületek.

Hagia Sophia

Építészeti jellemzők:

- építőanyagok különböző kőfajták
- Tervedő szerkezetek a donga- és keresztboltozatok, valamint a cikkelyes kupolák
- Csegely: a kupolatér négy vagy ötszög alaprajza
- Kupola: lebegő szerkezet - menybólt

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Hagia Sophia

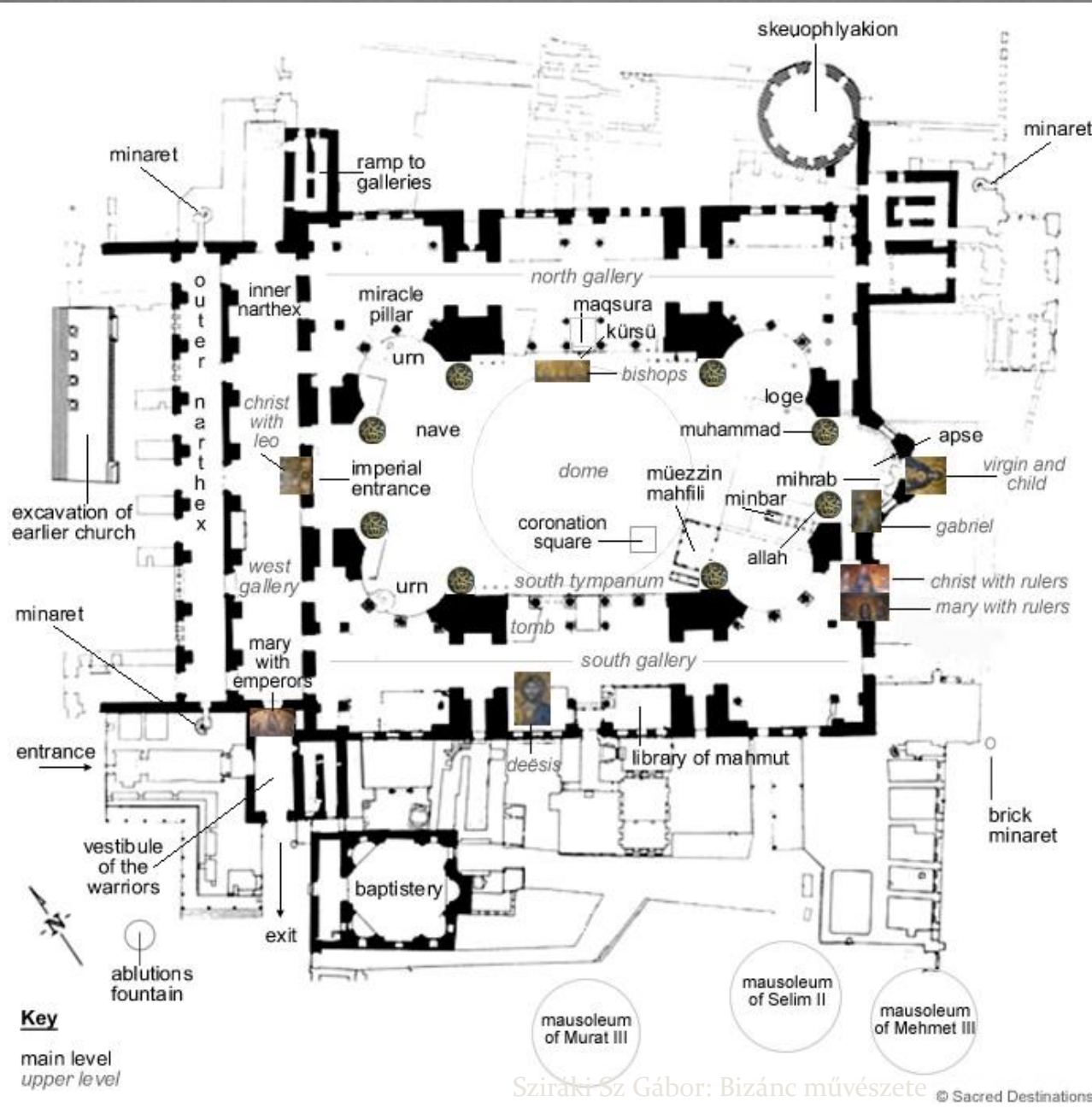
Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Hagia Sophia

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Hagia Sophia

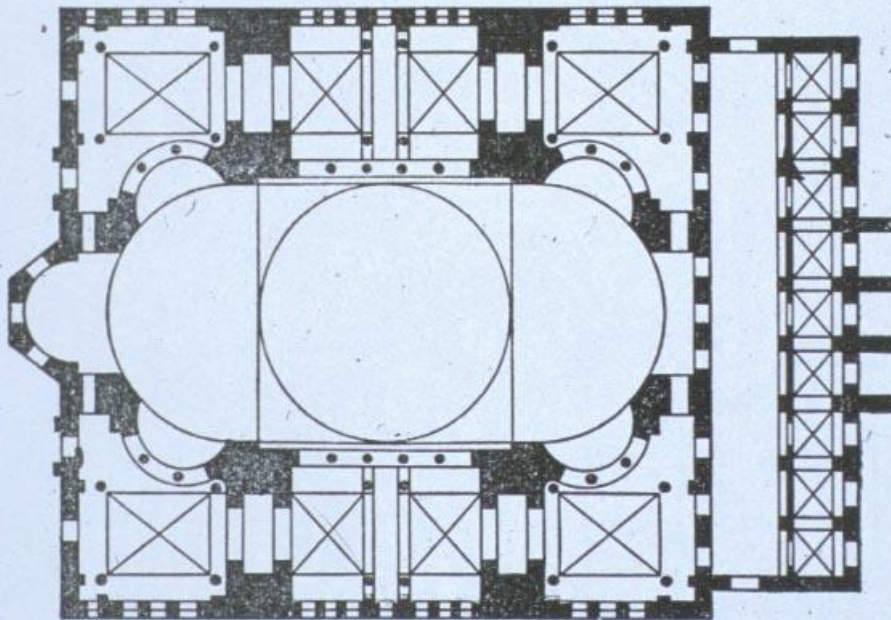
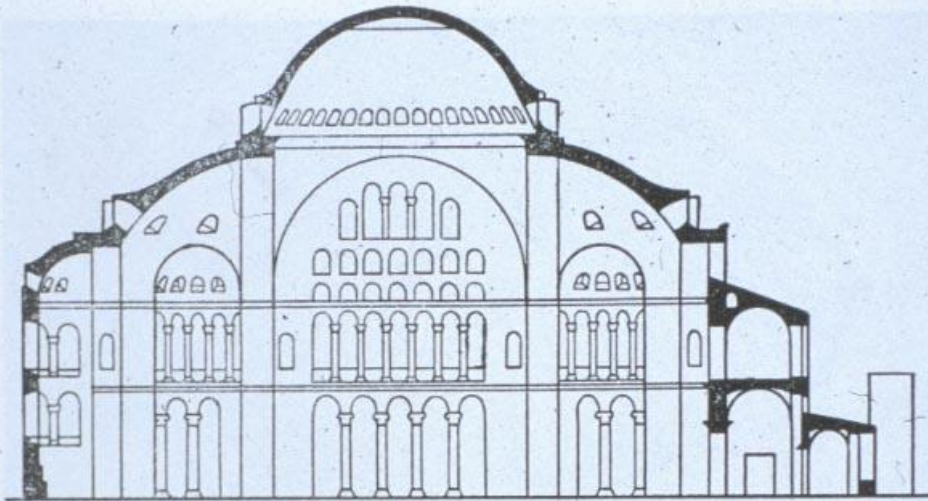
Hagia Sophia

532-537

A négy minaret
Konstantinápoly 1453-
as elfoglalását követően
a török iszlám
mecsetté építésekor
épült.

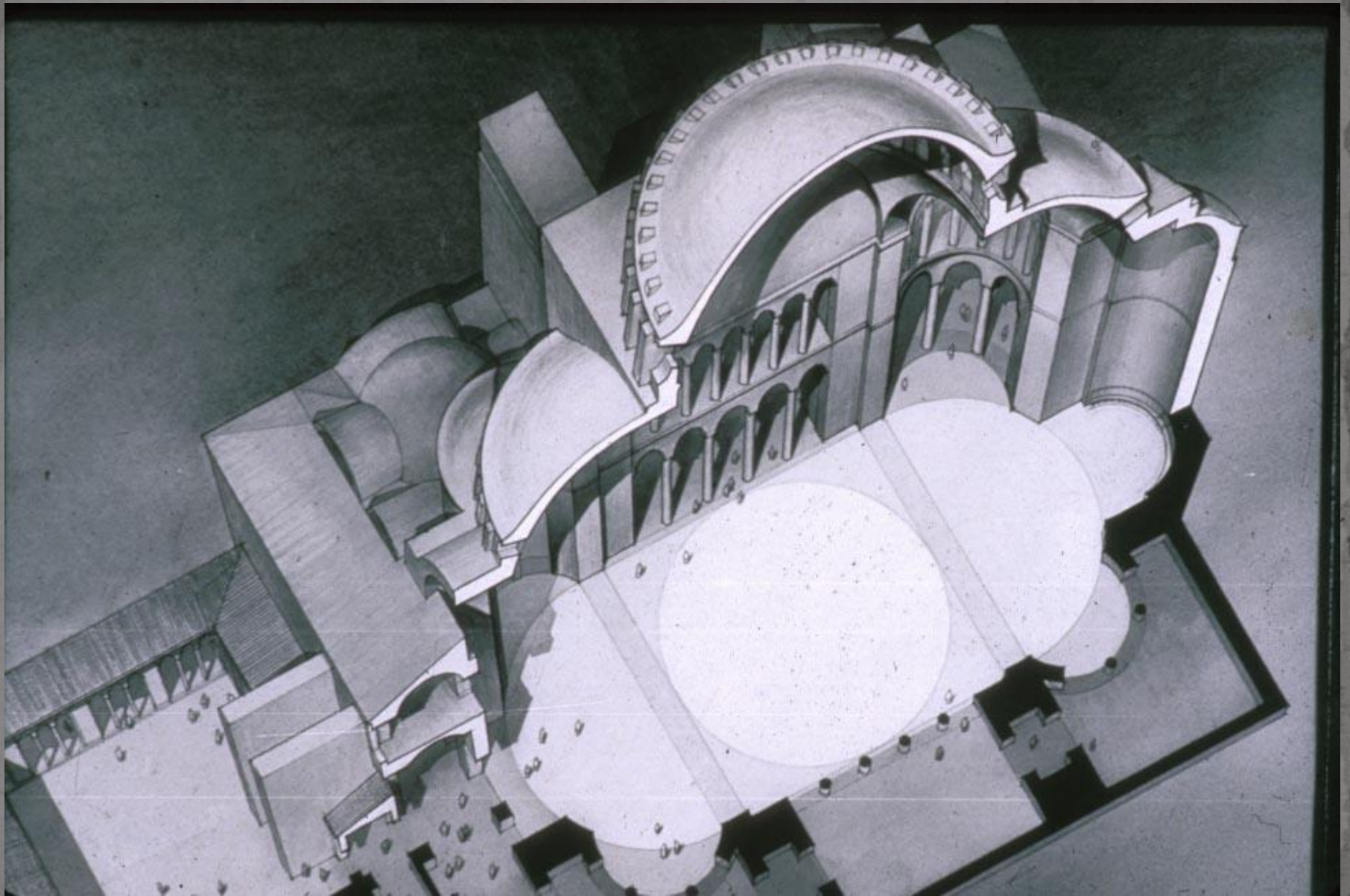
A téralakításban
alkalmazkodni kellett,
hogy a hívek női és férfi
tagjait elkülönítette
egymástól. Így alakult
ki a központos tér és a
bazilikás szerkezet
ezen változata .

Hagia Sophia

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Hagia Sophia

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Hagia Sophia

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Szirákai Sz Gábor: Bizánc művészete

© Rolf Hinkel

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Sztrák Sz. Gabor: Bizanc művészete

San Marco belseje

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

San Marco bazilika kapuja
Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Hagia Sophia

Szobrászata

Szobrok csak az oszlopfőkön, ereklyetartókon és kőkoporsók díszítőszobrászatában kaptak helyet. Ezek a domborművek, faragások, elefánt-csont plasztikák jelentik a kor emlékeit.

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Monogramos oszlopfő . Áttört faragású stilizált akantuszlevelek Justinianus és felesége,
Theodora nevének kezdő betűit ölelik körbe.
Szt. István, Szt. Gábor: Bizánc művészete
Hagia Sophia

Hagia Sophia 2006 3 7

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Festészet

IKON: fatáblára festett, arany- vagy fémlemez háttérrel, olykor drágakövekkel díszített szentkép. Tiszta színek, határozott körvonalak jellemzik. Nem törekszik realizmusra. Merev, sematikus alakokat ábrázol. A reneszánsz művészetig az európai festészet mintaképévé válik. A miniatura festészete formailag összekapcsolja az ikonfestészetet az iparművészettel, **1066** **6** kialakult mint a mozaikművészet, **1066** **6** bizánc művészete

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Az ikon

A képrombolás korszaka utáni idő az ikonfestészet első virágkora. A templomokban ekkorra már általánossá vált, hogy a szentélyt és a hajót elválasztó falat képekkel borították.

A korábbi ikonfestészettől eltérő finomsággal készítették a Konstantinápolyból orosz földre került híres **Vlagyimíri Istenanya** ikont, amelyen Máriát és a kis Jézust bensőséges, anya-gyermek viszonyban ábrázolja. Érdekes átmenet a szobrászat és a festészet között Eudoxia színes márvány inkrusztációs díszítésű emléke a XI. századból.

Ábrázolási rendszere

- szentélyben: általában Mária, mint az ég királynője trónol Jézussal a karján.
- kupolán : Jézus a világ kormányzója, négy oldalán négy angyal a négy világtáj védőjeként. Arany háttér a túlvilág , menyország jelképe
- Csengelyen: a négy evangélista és jelképeik Mát-angyal; Márk-oroszlán; Lukács-tulok; János sas

San Marco Venezia

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Mozaik

Az V. sz-ban még a hellenisztikus művészeti irányzat jelenik meg a világi tárgyú képeken.

A vallásos tárgyú mozaikművészet a klasszikus szépségisményt és az új keresztény ember típus ötvözete. Merev frontális, izokefális fejek egy magasságban, szertartásosság, pompa, szeretet, színgazdagság, szigorú körvonal összefonódás.

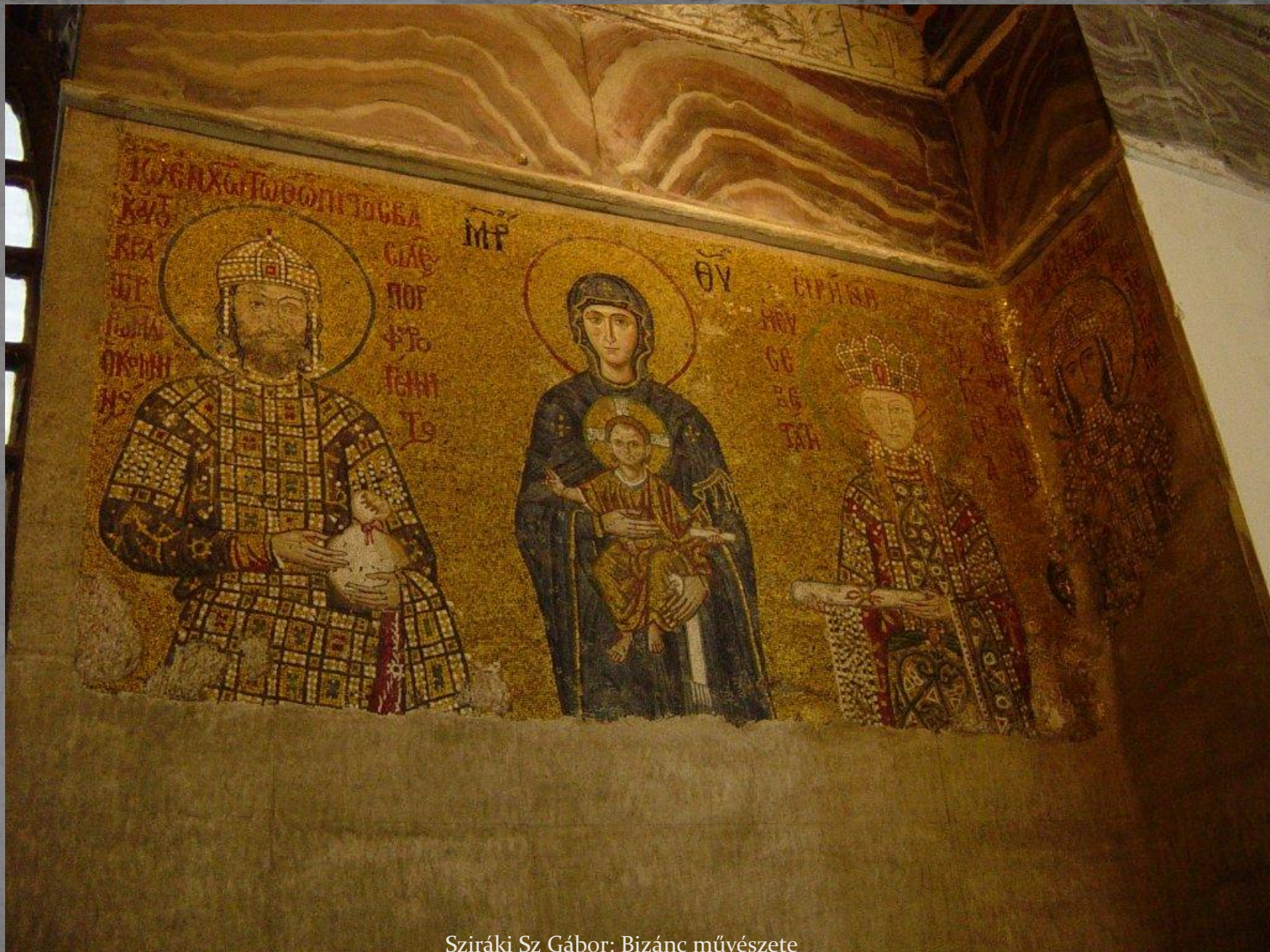

Hagia Sophia

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

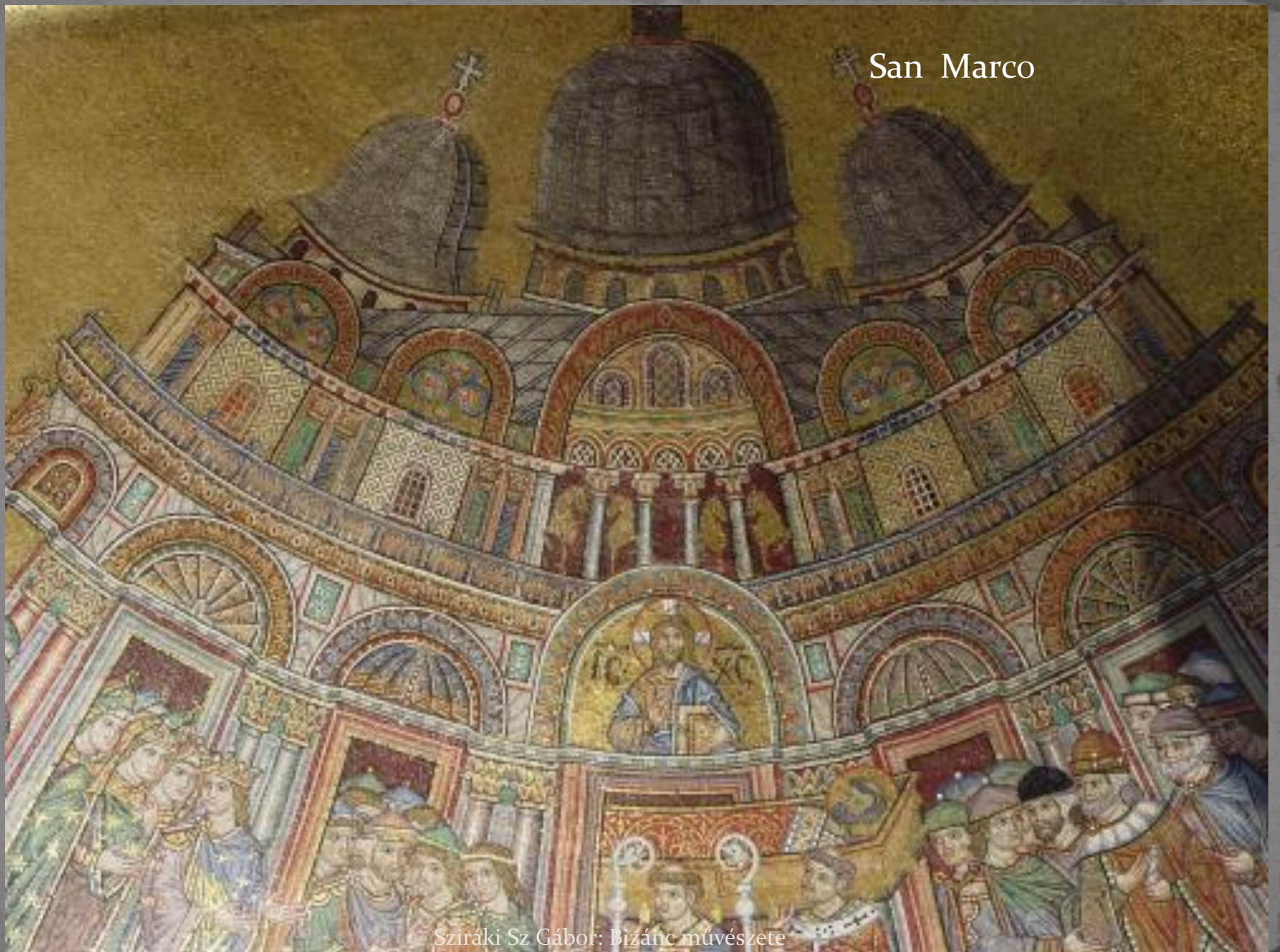

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

San Marco

Sziráki Sz Gábor: Bizánc művészete

Justinianus császár és kísérete Sziráki Sz. Gábor: Bizánc művészete

Justinianus Theodora

Az uralkodópár a San Vitale templom felszentelése alkalmából adományokat nyújt át az egyház számára. A császár aranypatenát, a császárné aranykelyhet tart a kezében

Iparművészet

Ereklyetartók, koronák, hajkarikák, kelyhek, textilművészet, selyemszövő műhelyek, könyvkötészet, rekeszzománc művészet

Az antiokheiai hellenisztikus iskola keresztény elefántcsont faragványai közvetítették nyugat felé a szíriai művészetet. Legjelentősebb példája **Maximianus püspök ravennai elefántcsont trónszéke.**

Maximianus érsek (546-556) trónszékét, amely Ravennában készült, Jusztinianosz idején, és amelynek keleti eredete mellett komoly érvek szólnak.